

Gabriela Bodea

CLASH-UL CRIZELOR SAU VICLENIA LUMII ASIMETRICE

Societatea captivă

2

Presă Universitară Clujeană

GABRIELA BODEA

CLASH-UL CRIZELOR
SAU VICLENIA LUMII ASIMETRICE

Societatea captivă

GABRIELA BODEA

***CLASH-UL CRIZELOR
SAU VICLENIA LUMII ASIMETRICE***

Societatea captivă

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2022

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. Mihaela Luțăș

Conf. univ. dr. Cătălin Postelnicu

ISBN general 978-606-37-1146-6

ISBN specific 978-606-37-1401-6

© 2022 Autoarea volumului. Toate drepturile rezervate.
Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice
mijloace, fără acordul autoarei, este interzisă și se pedep-
sește conform legii.

Imaginile originale (copertă și interior): Răzvan-Florin Ban

Design copertă: Mihai-Vlad Guță

Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@ubbcluj.ro
<http://www.editura.ubbcluj.ro/>

Cuprins

	pag.
<i>Prolog</i>	...
	7
I. Efigie în mantie de chihlimbar: societatea captivă	...
	13
I.1. „Captivitatea” socială, reflex al crizelor	...
	13
I.2. Cărăbușul și chihlimbarul	...
	19
II. Libertatea asimetrică, în balansul dintre nimic și tot	...
	27
II.1. Arhitectura asimetrică a libertății	...
	27
II.2. Libertatea de a pași între „0” și „1”	...
	33
II.2.1. Ipoteze în călătoria inițiatică dintre „0” și „1”	...
	33
II.2.2. Ancore pentru „nimic”	...
	37
II.2.3. „Pedeapsa” câștigului, sau a încălca dreptul la libertate	...
	43
II.2.4. Repere ale completitudinii	...
	49
II.2.5. Polemica suspicioasă dintre „nimic” și „tot”, extensie a libertății	...
	55
II.2.6. Borne reflectorizante între „nimic” și „tot”: heterocromie și heterocronie	...
	61
II.3. Libertate vs. atracția asimetriei: complotul crizelor	...
	71
III. Homo oeconomicus, mesagerul viclean dintre nimic și tot în criza ecosistemelor	...
	81
III.1. Drum cu prioritate pentru economia circulară	...
	81
III.2. Homo oeconomicus, între aspirație și supliciu	...
	85
III.3. Sanctitatea ecosistemelor	...
	93
IV. Crizele derivate din polarizarea puterii (crizele colaterale)	...
	103
IV.1. Considerații generale	...
	103
IV.2. Criza elitelor	...
	107
IV.3. Criza antropologică	...
	123
IV.4. Criza generală de încredere	...
	129
IV.5. Criza de imagine	...
	133
IV.5.1. Vicii (ne)domesticite și crize	...
	133
IV.5.2. Prospectând viciile societății	...
	137
IV.5.3. Vâslind printre „păcatele economice”	...
	145
IV.6. Criza culturală	...
	179
IV.7. Criza leadership-ului	...
	187
<i>Epilog</i>	...
	193
<i>Bibliografie generală</i>	...
	197

Prolog

„Toate lucrurile se prefac și nimic nu rămâne”¹, afirmă Platon [Platon, 1978:330]. De aceea, în volumul de față, nu vom dezvălui o realitate amorțită, „agățată” *strâmb*, într-un timp ancestral. Ne dorim să abordăm tocmai *memoria* acestei realități, în intenția de a deconspira frânturi din deșertăciunea crizelor. Motivăm *de ce*, prin faptul că noțiunii *criză* nu-i lipsesc *trăirile*. Dimpotrivă: toate crizele sunt țesute din stratageme, fiind potențate de stări afective precum viclenia și amăgirea. Din asemenea cauze, crizele corodează însăși ideea de asimetrie – mărinimoasă, la origini – și o transformă în degenerare. Vorbim aici despre *transfigurarea timpului* ca procedeu de „omologare” a existenței, cu inevitabilele sale *crize*. Ele „acced” spre variante de coliziune (*engl.: clash*) mai mult sau mai puțin surprinzătoare, iscate din tendința excesivă spre libertate sau din obligația instituțională de respectare a normelor. Proiecțiile societății asupra acestui proces generează slăbiciuni chiar la nivel de națiuni și popoare, nu doar de state². Este însemnul unui fapt verificabil: *sentimentul național* poate depăși stadiul afișării retorice a unor opinii sau motiuni în arena electorală, căutându-și matca spre *voința populară*.

Fără îndoială, în anumite condiții, urmările anumitor crize pot fi (cvasi)pozitive și curative – lucru pe care nu-l negăm defel³. Dar volumul de față își propune să sondeze, precumpănitor, *secvențe dure și dizarmonii din cavalcada crizelor*. Ne referim la aspecte care obstrucționează dezvoltarea, de la nivelul individual până la cel global. Marchează ele conflicte? Răspunsul nostru este în mod cert afirmativ, dar impune două precizări:

¹ Replica dialogului aparține lui Socrate, care oferă discipolilor săi informații despre viață.

² Luăm exemplul ex-Iugoslaviei, fiindcă sârbii și croații – chiar dacă vorbeau aceeași limbă – au simțit nevoia separării granițelor fizice, culturale, politice și chiar religioase (unii au rămas ortodocși, ceilalți predominant catolici).

³ Nici n-am avea cum să-l tăgăduim: istoria divulgă și efecte pozitive ale rupturilor economico-sociale, chiar dacă urmările lor negative sunt precumpănitoare.

- *crizele reale stârnesc perplexitate*, reușind să frângă atuurile la care poate au sperat (măcar la un moment dat, în evoluția lor) entitățile economico-sociale;
- *crizele induse mimează uluirea*; teoretic, fiind *pregătite* cu maximă șiretenie, au menirea de a „deschide abisuri” pentru grupări sau comunități bine delimitate; practic, în urma lor rămân *ne-grăit de multe* victime colaterale.

* * *

Suntem martorii unor prefaceri teribile în circumvoluțiunile social-economice ale Terrei. Iar lucrarea de față se dorește un *testimonial al crizelor decadente*, o încărcătură-simbol pentru ceea ce transcende dincolo de individ, în și spre comunități. Nu anatemizăm crizele, dar nici nu ne putem „împrieteni” cu ele, *din oficiu*. Încercăm să descifrăm componenta lor coruptă și / sau imorală, care naște anxietate. De aceea, mobilizăm interpretări personale asupra sigiliului asimetric al crizelor. Cu ajutorul argumentelor pe care le inducem în volumul de față, reliefăm că *ele, crizele*, sunt concepte *abrupte și înșelătoare*, cel puțin fiindcă:

- au o ambiguitate care le face atât influente și persuasive, cât și temute;
- imprimă interes speculativ și inconsecvență, manifestate *simultan* prin sofisticare și prin derută;
- urmăresc lipsa de rigoare *a orice* și o speculează;
- invalidează fenomene și procese economico-sociale, transformându-le în *goluri*;
- exceptându-i pe aceia care câștigă în urma lor (totuși, puțini la număr), riscă „sensuri peiorative” pe tot parcursul istoriei;
- sunt însemne ale *păcatelor* societății;
- cauzează realități *sau* prejudecăți legate de: capacitatea și forța de reacție a entităților economico-sociale; repetabilitatea perfidă a circumstanțelor care le provoacă; decadența ripostelor (i)responsabile aferente (în general, politice);
- se nasc în arcuri conflictuale, evoluează pe *nisipuri mișcătoare* și duc la apariția *deșerturilor*;

- au o *linie de descendență* îndoielnică (nu cunoaștem, mereu, toate cauzele care le generează);
- nu implică doar adevăr, rațiune și știință, ci și *imponderabilitate economică*⁴; vorbim despre îndemânarea – defel superficială – de a schimba sau de a adapta politici și metodologii, respectiv de a crea *modele* (engl.: *patterns*) pentru teorii mai mult sau mai puțin funcționale.

Din toate aceste motive, crizele sunt asemeni curselor de șoareci: „invită”, tăcute, prada (nici măcar n-o pândesc, ci doar o atrag) și apoi o imobilizează. Iar *noi* (fie exegeți, fie profani) părem a mărturisi așteptarea unei revelații epocale și a unui alt *Evrika!* În „anticamera” unor schimbări marcante pentru omenire, experimentăm – nu tocmai smeriți – traiul în *societatea captivă*.

⁴ Sintagma ne aparține.

ISBN: 978-606-37-1146-6
ISBN: 978-606-37-1401-6